

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Milana Deáka a JUDr. Ľubora Šebu, v právnej veci žalobcu **H.**, s.r.o., so sídlom v B., zastúpeného Mgr. R., advokátom so sídlom v B., proti žalovanej **V.**, a.s., so sídlom v B., **o zaplatenie 57 507,84 € (1 732 481,30 Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 8 Cb 191/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 5. marca 2008 sp. zn. 25 Co 118/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu proti výroku rozsudku Krajského súdu v Nitre z 5. marca 2008 sp. zn. 25 Co 118/2007, ktorým rozhodol v časti týkajúcej sa príslušenstva istiny tak, že návrh zamietol, **z a m i e t a** a vo zvyšku dovolanie **o d m i e t a**.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Topoľčany rozsudkom z 20. septembra 2007 č.k. 8 Cb 191/2003-345 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 332 373,80 Sk s 13 % úrokom z omeškania zo sumy 614 126,60 Sk od 24. júna 2003 do zaplatenia, s 0,1 % úrokom z omeškania denne zo sumy 512 488,30 Sk od 8. augusta 2003 do zaplatenia, zo sumy 205 758,90 Sk od 21. augusta 2003 do zaplatenia a náhradu trov konania 168 274,26 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku; vo zvyšku žalobný návrh zamietol. Súčasne uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť na

účet súdu prvého stupňa náhradu trov konania štátu 34 492,50 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Súd prvého stupňa vychádzal z toho, že žalobca v zmysle zákona č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov mal povolenie na vykonávanie dopravnej zdravotnej služby, ktorá za obdobie vykonávania tejto činnosti (od mája 2003 do augusta 2003) bola zaradená do sústavy zdravotných zariadení; a hoci medzi účastníkmi nebola uzavretá zmluva o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, v prípade prevozov pacientov, ktoré vykonal žalobca podľa pokynov ošetrojúcich lekárov, išlo z medicínskeho aspektu o nevyhnutné prevozy a za ne mu vzniklo právo na náhradu v priznanej sume 1 332 373,80 Sk (so zreteľom na vykonané znalecké dokazovanie prepočtu nákladov). Právne posúdil túto náhradu ako vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka). Vo zvyšku z uplatnenej istiny, t.j. ohľadom 400 107,50 Sk považoval návrh za nedôvodný vzhľadom na závery znaleckých posudkov, preto v tejto časti a k nej prislúchajúcemu úroku z omeškania návrh zamietol. Priznaný 13 % úrok z omeškania odôvodnil tým, že žalobcom požadovaný úrok vo výške 0,1 % denne od 24. júna 2003 predstavuje 36,5 % ročne, čo je v rozpore s dobrými mravmi; priznal preto zákonný úrok z omeškania vo výške dvojnásobku základnej úrokovej sadzby vyhlásenej Národnou bankou Slovenska, ktorá sadzba v čase omeškania bola 6,25 %. V časti týkajúcej sa ďalšieho úroku z omeškania po zmene návrhu akceptoval námietku premlčania s tým, že nemohol priznať vyšší úrok než pôvodne požadovaný. Výrok o náhrade trov konania medzi účastníkmi odôvodnil pomerom úspechu a neúspechu účastníkov v konaní (§ 142 ods. 2 O.s.p.).

Krajský súd v Nitre, ktorý konal o odvolaní žalovanej, rozsudkom z 5. marca 2008 sp. zn. 25 Co 118/2007 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti týkajúcej sa istiny 1 332 373,80 Sk; v časti týkajúcej sa príslušenstva istiny rozsudok zmenil tak, že návrh zamietol. Zároveň rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení sa stotožnil so skutkovými závermi súdu prvého stupňa, právne však kvalifikoval vec ako plnenie vyplývajúce zo zákona č. 273/1994 Z.z. a preto rozsudok súdu prvého stupňa v časti priznanej istiny ako vecne správny podľa § 219 O.s.p. potvrdil. Pokiaľ ide o zmeňujúci výrok ohľadom príslušenstva – úrokov z omeškania, uviedol, že žalobca sa domáhal v návrhu zaplatenia poplatku z omeškania z istiny 614 126,60 Sk s odkazom na § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z.z. Až návrhom na zmenu petitu 15. februára 2007 špecifikoval príslušenstvo tak, že žiadal v troch častiach úrok z omeškania, ktorú zmenu petitu súd pripustil. Žalobca si preukázateľne uplatnil úroky z omeškania na pojednávaní 15. septembra 2007. Vzhľadom na uplynutie trojročnej premlčacej doby už v septembri 2006

a námietku dlžníka nebolo možné mu takéto požadované príslušenstvo priznať (§ 100 ods. 1, § 110 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Z týchto dôvodov odvolací súd podľa § 220 O.s.p. zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa priznaného príslušenstva (úrokov z omeškania) a návrh žalobcu v tejto časti zamietol. Výrok o trovách celého konania odôvodnil aplikáciou § 224 ods. 1, 2 a § 142 ods. 2 O.s.p. Uviedol, že prihliadol nielen na úspech ohľadom istiny, ale aj na osud uplatneného príslušenstva. „Porovnajúc výšku požadovanej istiny s výškou požadovaného príslušenstva v oboch stupňoch, vzhľadom na pomer a nepomer úspechu účastníkov konania, konštatoval, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania“.

Proti rozsudku odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa príslušenstva istiny – úrokov z omeškania (zmeňujúceho výroku) a proti výroku o náhrade trov konania podal žalobca dovolanie. Žiadal v tejto časti napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a z dôvodu, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Tvrdil, že si „uplatnil hneď pri podaní návrhu voči žalovanej úrok z omeškania podľa všeobecných zákonných ustanovení upravujúcich práva dlžníka pri omeškaní veriteľa a dňa 15. februára 2007 zmenil iba jeho výšku“. „Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania mal teda prvostupňový súd zamietnuť iba nárok na zaplatenie úroku z omeškania v rozširujúcej časti, čo aj urobil. Táto vada v konaní odvolacieho súdu spočívajúca v prehliadnutí uplatneného nároku mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“. Pri rozhodnutí o náhrade trov konania vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci, namietajúc, že pre priznanie nároku na náhradu trov konania je rozhodujúci úspech v časti istiny.

Žalovaná vo vyjadrení navrhla dovolanie žalobcu zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie žalobcu v časti smerujúcej proti výroku rozsudku, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že v časti priznaného príslušenstva istiny (úrokov z omeškania) návrh zamietol, podáva osoba (subjektívne) oprávnená podať dovolanie proti uvedenému výroku. Napáda zmeňujúci výrok rozsudku (tak po formálnej ako aj obsahovej stránke), ktorým odvolací súd rozhodol o právach a povinnostiach inak, ako súd prvého stupňa. Procesná prípustnosť dovolania smerujúceho proti tomuto výroku rozsudku odvolacieho súdu vyplýva z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že

a/ v konaní došlo k vadám uvedených v § 237 O.s.p.,

b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p., odvolací súd sa zaoberal otázkou, či nejde o prípad, kedy by a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konanie, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolateľ vady konania v zmysle § 237 O.s.p. netvrdil a ani dovolací súd nezistil, že by konanie pred odvolacím súdom trpelo niektorou z nich. Dovolanie v tejto veci preto podľa § 237 O.s.p. prípustné nie je (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 1 písm. a/ O.s.p. nie je daný).

Dovolací súd tiež skúmal, či konanie nie je postihnuté tzv. inou vadou konania. Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Dovolateľ *podľa obsahu opravného prostriedku* vlastne nenamieta vadu takejto povahy, lebo jeho námietka, že odvolací súd prehliadol, že počas celého konania, teda už pri podaní návrhu požadoval úrok z omeškania (t.j. že si v konaní neuplatnil poplatok z omeškania) a že 15. februára 2007 zmenil iba výšku úrokov z omeškania, je uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Vytýka sa tu totiž nesprávne právne posúdenie povahy uplatneného príslušenstva (v návrhu) a v nadväznosti na túto argumentáciu sa spochybňuje ďalší právny záver odvolacieho súdu, a to o premlčaní príslušenstva - úrokov z omeškania, ktoré žalobcovi priznal v rozsudku súdu prvého stupňa. Existencia tzv. inej vady konania nevyšla v dovolacom konaní najavo. Dovolací dôvod podľa § 241 ods. 1 písm. b/ O.s.p. preto nie je daný.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, ktoré je odôvodnené nesprávnym právnym posúdením veci je preskúmať, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny predpis a či ho správne interpretoval.

Podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Z ustanovenia § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. – v znení viažucemu sa k spomenutému obdobiu - vyplýva, že pri nedodržaní lehoty splatnosti mohlo uplatniť

zdravotnícke zariadenie voči príslušnej zdravotnej poisťovni poplatok z omeškania z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa splatnosti účtovného dokladu.

Žalobcovi ako zdravotníckemu zariadeniu, ktoré nebolo v zmluvnom vzťahu s poisťovňou (žalovanou), patrila za poskytnutú nevyhnutnú a neodkladnú zdravotnú starostlivosť poisťencom náhrada vynaložených nákladov, ktorá mu bola priznaná v sume 1 332 373,80 Sk. Pri nedodržaní lehoty splatnosti na zapltenie úhrady týchto nákladov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť vzniklo žalobcovi ako nezmluvnému zdravotníckemu zariadeniu právo na *poplatok z omeškania* v zmysle ustanovenia § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov, t.j. právo na rovnaké príslušenstvo ako patrí zmluvnému zdravotníckemu zariadeniu. Len takýto záver o aplikácii cit. ustanovenia § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. je v súlade s princípom rovnosti a zákazom diskriminácie, ktorý vyplýva z čl. 12 ods. 1 a 2 a z čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (porovnaj najmä nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 23/05 a tiež ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej otázke, napr. rozsudok sp. zn. 2 Cdo 47/2005). Žalobcovi teda vzniklo právo na poplatok z omeškania, nie právo na úrok z omeškania.

Je nesporné, že oba nižšie sudy rozhodli, pokiaľ ide o príslušenstvo, o žalobcom požadovanom úroku z omeškania (nerozhodovali o poplatku z omeškania). Žalobca v dovolaní jednoznačne a kategoricky zdôraznil stanovisko, že v konaní ako príslušenstvo k súdom prvého stupňa priznanej mu úhrade (istine) výslovne uplatňoval *úrok z omeškania*.

Poplatok z omeškania a úrok z omeškania sú odlišné právne inštitúty, ktoré zákon ako sankčné opatrenie za nesplnenie povinnosti z konkrétnych právnych vzťahov odlišuje (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo 17/2005 z 30. novembra 2006). Nie je preto možné *bez návrhu* súdnym rozhodnutím priznať žalobcovi poplatok z omeškania (takýto návrh výslovne dovoľateľ popiera a oba nižšie sudy po zmene návrhu rozhodovali výlučne o jeho návrhu požadujúcom úroky z omeškania), hoci na takúto sankciu mu právo vzniklo. Rovnako mu nie je možné priznať úroky z omeškania, ktoré žalobca síce požadoval (navrhol), avšak na takéto príslušenstvo mu právo nevzniklo.

Odvolací súd aplikoval na danú vec ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní požadovaného príslušenstva (úrokov z omeškania), hoci žalobcovi na úroky z omeškania právo nevzniklo. Keďže tu chýbalo právo žalobcu na úroky z omeškania, ktoré by sa mohlo premlčať, odvolací súd nesprávne aplikoval ustanovenie o premlčaní práva (§ 110 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Vzhľadom však na neexistenciu takéhoto práva, uplatnené (požadované) právo žalobcovi nemohlo byť i tak priznané. So zreteľom na uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa príslušenstva istiny (úrokov z omeškania), hoci spočíva na aplikácii nesprávneho ustanovenia Občianskeho zákonníka, je vecne správne.

Pokiaľ dovolateľ namieta nesprávnosť výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, treba uviesť, že dovolanie smeruje v tejto časti proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má však povahu uznesenia a túto povahu nestráca, hoci rozhodnutie o trovách s rozhodnutím o veci súvisí a je v ňom zahrnuté (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania je treba prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.). Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie (§ 239 ods. 1 O.s.p.) alebo uznesenie, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.). Podľa § 239 ods. 3 O.s.p. ustanovenia odsekov 1 a 2 však neplatia, ak ide - okrem iných tam vymenovaných prípadov uznesení - o uznesenie o trovách konania. Ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. teda vylučuje prípustnosť dovolania žalobcu proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania. Keďže vo vzťahu k tomuto výroku dovolateľ netvrdil existenciu vady konania v zmysle § 237 O.s.p. a vada tejto povahy v dovolacom konaní nevyšla najavo, nie je dovolanie proti tomuto výroku prípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov dovolanie žalobcu proti zamietajúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým rozhodol v časti týkajúcej sa príslušenstva istiny (úrokov z omeškania), zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vo zvyšku jeho

dovolanie ako neprípustné odmietol podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej (§ 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.) nepriznal náhradu trov tohto konania, pretože nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2009

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková